ECLI:LV:AT:2019:0627.SKA089019.4.L
Lieta Nr. 670014818, SKA-890/2019
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2019.gada 27.jūnijā

Tiesa kopsēdē šādā sastāvā: senatori Anita Kovaļevska, Dzintra Amerika, Andris Guļāns, Vēsma Kakste, Veronika Krūmiņa, Dace Mita, Valters Poķis, Normunds Salenieks, Līvija Slica, Ieva Višķere, Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2018.gada 19.oktobra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2018.gada 19.oktobra lēmumu atteikts pieņemt pieteikumu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[1.1] Pieteicējs /pers. A/ 2017.gada 3.jūnija pašvaldību vēlēšanās ievēlēts par Salaspils novada domes deputātu.

Salaspils novada dome 2017.gada 16.jūnijā pieņēma lēmumu „Par novada pastāvīgo komiteju izveidošanu un locekļu ievēlēšanu". Ar lēmumu pieteicējs tika ievēlēts Salaspils novada domes Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes lietu komitejā, Ekonomiskās un teritoriālās attīstības komitejā un Dzīvokļu saimniecības komitejā.

[1.2] Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs 2017.gada 1.augustā izdeva rīkojumu Nr. 1-13/6038 par minētā Salaspils novada domes 2017.gada 16.jūnija lēmuma 1., 3., 4. un 5.punkta darbības apturēšanu, jo, izveidojot pastāvīgās komitejas no politisko organizāciju (partiju) pārstāvjiem, esot pārkāpta likuma „Par pašvaldībām" 54.panta pirmā daļa. Apturētā lēmuma 3., 4. un 5.punkts attiecās uz komitejām, kurās ievēlēts pieteicējs.

[1.3] Salaspils novada dome iesniedza pieteikumu Satversmes tiesā par ministra rīkojuma atcelšanu. Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 49.panta trešajai daļai rīkojums saglabāja savu spēku līdz Satversmes tiesas sprieduma pasludināšanai, proti, tā darbība nebija apturēta.

Satversmes tiesa ierosināja lietu Nr. 2017-32-05, kurā 2018.gada 29.jūnijā tika pieņemts spriedums. Satversmes tiesa konstatēja, ka ministrs drīkst apturēt tikai pašvaldību saistošo noteikumu un iekšējo normatīvo aktu normas, bet apturētais pašvaldības domes lēmums ir individuāls tiesību akts. Līdz ar to Satversmes tiesa atzina, ka ministrs rīkojumu ir pieņēmis *ultra vires*, un atzina rīkojumu par spēkā neesošu no tā izdošanas brīža.

[1.4] Pēc Satversmes tiesas sprieduma pasludināšanas pieteicējs vērsās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā ar lūgumu ministrijai atvainoties un atlīdzināt zaudējumus 2046 *euro* par to, ka laika posmā no 2017.gada 1.augusta līdz 2018.gada 29.jūnijam tika liegtas pieteicēja subjektīvās publiskās tiesības piedalīties Salaspils novada domes Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes lietu komitejas, Ekonomiskās un teritoriālās attīstības komitejas un Dzīvokļu saimniecības komitejas darbā.

Ministrija 2018.gada 27.augustā pieņēma lēmumu, noraidot pieteicēja lūgumu.

[1.5] Pieteicējs ir iesniedzis tiesā pieteikumu, kurā lūgts atzīt par prettiesisku un atcelt ministrijas 2018.gada 27.augusta lēmumu, uzlikt pienākumu ministrijai publiski atvainoties pieteicējam un atlīdzināt zaudējumus 2046 *euro*.

[1.6] Lai tiesa varētu pieņemt pieteikumu par atlīdzinājumu, tai vispirms ir jākonstatē, ka šis prasījums ir saistīts ar iestādes izdotu administratīvo aktu vai faktisko rīcību. Tikai gadījumā, ja tiesnesis konstatē minēto priekšnosacījumu, pieteikums par atlīdzinājumu būs pieļaujams un izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

[1.7] Ministra 2017.gada 1.augusta rīkojums Nr. 1-13/6038 par Salaspils novada domes 2017.gada 16.jūnija lēmuma „Par novada pastāvīgo komiteju izveidošanu un locekļu ievēlēšanu" 1., 3., 4. un 5.punkta darbības apturēšanu ir pieņemts valsts pārvaldes ietvaros. Rīkojums pastarpināti iedarbojās uz pieteicēju kā uz pašvaldības domes deputātu, nevis privātpersonu. Līdz ar to rīkojums nav nedz administratīvais akts, nedz faktiskā rīcība. Tas ir iestādes iekšējs lēmums, kas skar tai padotu iestādi. Tādēļ pieteikumu ir jāatsaka pieņemt, jo lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

[1.8] Pieteicēja pieteikums galvenokārt ir pamatots ar Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija spriedumā lietā Nr. 2017-32-05 paustajām atziņām. Satversmes tiesas likuma 32.panta otrā daļa noteic, ka Satversmes tiesas spriedums un tajā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām (arī tiesām) un amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām. Līdz ar to nav šaubu, ka turpmāk pašvaldības domes deputāta strīds ar pašvaldības orgānu ietilpst administratīvās tiesas kompetencē. Tomēr no minētā Satversmes tiesas sprieduma neizriet šā konkrētā strīda par kaitējuma atlīdzinājumu pakļautība administratīvajām tiesām. Gadījumos, kad publisko tiesību subjekta rīcība nav pārbaudāma Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā vai citā ar likumu noteiktajā kārtībā, prasība ir ceļama vispārējās jurisdikcijas tiesā Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā.

[2] Pieteicējs iesniedzis blakus sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka attiecīgais ministra rīkojums ir prettiesisks un tas nerada nekādas tiesiskas sekas. Līdz ar to šo rīkojumu nevar atzīt par iekšēju lēmumu.

[2.2] Ministra rīkojums ir izdots valsts pārvaldes jomā, un tas aizskāra pieteicēja kā pašvaldības domes deputāta subjektīvās tiesības, liedzot viņam iespēju piedalīties pašvaldības domes pastāvīgo komiteju darbā un saņemt par šo darbu atlīdzību. Tā kā pieteicēja subjektīvo tiesību aizskārums ir radies publiski tiesiska strīda rezultātā, nav iespējama situācija, ka pieteicējam savu publisko subjektīvo tiesību aizskāruma novēršanai būtu jāvēršas tiesā civiltiesiskā kārtībā.

[2.3] Konkrētais strīds nav risināms hierarhiskā kārtībā. Ja saskaņā ar Satversmes tiesas atziņām lietā Nr. 2017-32-05 strīds starp pašvaldības

domi un pašvaldības domes deputātu ir risināms administratīvā procesa kārtībā administratīvajā tiesā, tad nav pamata uzskatīt, ka strīds starp ministru un pašvaldības domes deputātu būtu risināms civiltiesiskā ceļā.

[2.4] Satversmes tiesa savā spriedumā atzina, ka tāds stāvoklis, ka atsevišķas valsts pārvaldes rīcības formas izmantošanas tiesiskums nevarētu tikt kontrolēts tiesā, būtu pretējs Administratīvā procesa likuma 2.pantā formulētajiem šā likuma mērķiem.

[2.5] Atbilstoši Satversmes tiesas norādītajam, lai arī pašvaldības domes deputāts pilda publiski tiesisku amatu, deputāta subjektīvo tiesību aizsardzības labad viņa tiesiskais statuss administratīvajā procesā tiesā ir pielīdzināms privātpersonas statusam.

[2.6] Pieteicēja kā pašvaldības domes deputāta tiesības tika aizskartas ar ministra prettiesisko rīkojumu, kura rezultātā tika apturēta Salaspils novada domes komiteju darbība. Šāda rīkojuma izdošana bez tiesiska pamata ir pielīdzināma faktiskajai rīcībai administratīvajā procesā. Vienīgi izskatot lietu pēc būtības administratīvā procesa kārtībā, ir iespējams izdarīt secinājumus par to, vai ministra rīcība ir pielīdzināma faktiskajai rīcībai.

[2.7] Tiesa ir sašaurināti tulkojusi Administratīvā procesa likuma 2.pantu un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pantu un nav ņēmusi vērā Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija spriedumā lietā Nr. 2017-32-05 sniegto tiesību normu un principu interpretāciju.

Motīvu daļa

[3] Satversmes tiesa ar 2018.gada 28.jūnija spriedumu lietā Nr. 2017-32-05 atzina vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2017.gada 1.augusta rīkojumu Nr. 1-13/6038 par neatbilstošu likuma „Par pašvaldībām" 49.panta pirmās daļas pirmajam teikumam un spēkā neesošu no rīkojuma izdošanas brīža.

Satversmes tiesas spriedumā secināts, ka ministra rīkojums bija pieņemts *ultra vires*. Proti, atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 49.panta pirmajai daļai ministrs var apturēt tādu pašvaldības domes lēmumu darbību, ar kuriem pašvaldība izdod vispārsaistošas ārējas vai iekšējas tiesību normas jeb normatīvos aktus, taču ministram nav tiesību apturēt individuālus tiesību aktus – administratīvos aktus un individuālus pārvaldes lēmumus –, kā arī pašvaldības politiskus lēmumus (*sprieduma 16.punkts*). Tā kā apturētais pašvaldības domes lēmums noteica, ka no tajā minētajiem deputātiem tiek izveidoti noteiktu komiteju sastāvi, un tātad šis lēmums radīja katram tajā minētajam deputātam noteiktas subjektīvas tiesības piedalīties konkrētu domes komiteju darbā: piedalīties komiteju sēdēs, runāt tajās, iesniegt iesniegumus un iniciatīvas, komiteju sēdēs balsot, uzdot jautājumus, Satversmes tiesa secināja, ka domes lēmums ir individuāls tiesību akts (*sprieduma 22.punkts*). Tātad ministra rīkojums, kas aptur šāda lēmuma darbību, ir izdots ārpus likuma „Par pašvaldībām" 49.panta pirmajā daļā noteiktās kompetences (*ultra vires*) un tādēļ ir spēkā neesošs (*sprieduma 23.punkts*).

Tālāk Satversmes tiesa atzina, ka tas tomēr nenozīmē, ka uz pašvaldības domes deputātu vērsti individuāli tiesību akti paliktu bez tiesiskas kontroles. Kā atzina Satversmes tiesa, pašvaldības domes un tās institūciju pieņemtie individuālie lēmumi, kas skar deputāta subjektīvo publisko tiesību īstenošanu, nav nedz administratīvie akti, nedz faktiskā rīcība. Tomēr pašvaldības deputāta strīds ar pašvaldības domi vai tās orgānu ir publiski tiesisks strīds par konkrēta deputāta subjektīvo publisko tiesību izmantošanu un izriet no pašvaldības domes vai tās orgāna rīcības izpildu varas sfērā. Lai arī pašvaldības deputāts pilda publiski tiesisku amatu, deputāta subjektīvo tiesību aizsardzības labad viņa tiesiskais statuss administratīvajā procesā tiesā ir pielīdzināms privātpersonas statusam (*sprieduma 25.2.punkts*).

[4] No Satversmes tiesā notikušās tiesvedības un Satversmes tiesas sprieduma izriet vairāki secinājumi.

Pirmkārt, ja pašvaldības dome vai tās institūcija pieņem individuālu lēmumu, kas skar deputāta subjektīvo publisko tiesību īstenošanu, tad šāda lēmuma tiesiskuma kontroles labad tas ir pielīdzināms administratīvajam aktam, un lēmuma tiesiskuma kontrole notiek administratīvā procesa kārtībā, ja deputāts vēršas administratīvajā tiesā ar attiecīgu pieteikumu. Ja ar šādu pašvaldības vai tās institūcijas lēmumu deputātam būtu nodarīti mantiski zaudējumi vai nemantisks kaitējums, prasījums par atlīdzinājumu, ievērojot Administratīvā procesa likuma 92.pantu, tāpat būtu izskatāms administratīvā procesa kārtībā, proti, ja reiz lēmums ir pielīdzināms administratīvajam aktam deputāta subjektīvo tiesību aizsardzības labad, tad arī mantisko zaudējumu vai nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma jautājumi risināmi administratīvā procesa kārtībā.

Otrkārt, ja vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs ir izdevis rīkojumu par šāda individuāla tiesību akta apturēšanu, šāda rīkojuma tiesiskuma vērtēšana paliek Satversmes tiesas kompetencē, un tieši Satversmes tiesa var tiesiskuma kontroles ietvaros atzīt, ka šāds lēmums ir pieņemts *ultra vires* un tādēļ ir spēkā neesošs. Tas atbilst arī Satversmes tiesas spriedumā secinātajam par Satversmes tiesas likuma 16.panta 5.punktā atspoguļoto Satversmes tiesas kompetenci: vienīgi Satversmes tiesa ir kompetenta noteikt, vai ar rīkojumu apturētais pašvaldības domes lēmums ir tāds lēmums, kuru ministrs bija tiesīgs apturēt (*sprieduma 17.punkts*).

[5] Senāts uzsver, ka tiesību akta *ultra vires* raksturu var konstatēt tikai tā tiesa, kuras kompetencē ietilpst šāda veida tiesību aktu kontrole, nevis tiesa, kura pārbaudītu šā tiesību akta saturu tikai *noregulētā jautājuma* ietvaros.

Tā tas ir gan tādā gadījumā kā šajā lietā apskatītais, gan gadījumos, kad *ultra vires* problēma rodas tādēļ, ka normatīvā akta izdevējs izdevis tiesību aktu ārpus saturiskā deleģējuma (piemēram, Satversmes tiesa vērtē Ministru kabineta noteikumu atbilstību likumā ietvertajam deleģējumam pēc noregulētā jautājuma satura).

Arī administratīvo tiesību jomā var veidoties šādas situācijas. Iestāde rīkotos *ultra vires*, ja tā, piemēram, izdotu administratīvo aktu, ar kuru vienpusēji noregulētu kādas privāttiesiskas attiecības, nevis kā jebkura privātpersona vienotos vai aizsargātu tiesības privāttiesību ietvaros. Ja par izšķirošu uzskatītu šā lēmuma tiesisko dabu un atbilstoši tā saturam (privāttiesisko attiecību noregulējums) civilprocesa kārtībā vērtētu šāda lēmuma pamatotību no civiltiesiskā viedokļa, tiesa varētu šādu noregulējumu pat atzīt par pareizu konkrētajā tiesiskajā situācijā. Turpretim jautājums par lēmuma pareizību tieši no publisko tiesību aspekta varētu palikt neizlemts. Tiesa civilprocesa kārtībā nevarētu atzīt par spēkā neesošu lēmumu, ar kuru iestāde kā ar administratīvo aktu izlēmusi privāto tiesību jomā esošu jautājumu. Līdz ar to pietrūktu tiesas, kura, kontrolējot tieši publiskās varas izmantošanas pareizību, varētu konstatēt lēmuma pieņemšanu *ultra vires*. Turpretim nav šaubu, ka šāda lēmuma tiesiskuma kontrole saistībā ar iestādes kompetenci publisko tiesību jomā būtu nodrošināta, ja to veiktu tiesa, kura ir tiesīga izvērtēt lēmuma kā administratīvā akta tiesiskumu.

Tieši šāds pakļautības noteikšanas princips ir akceptēts ne tikvien ar minēto Satversmes tiesas spriedumu, bet arī administratīvā procesa regulējumā un Senāta nolēmumos. Administratīvā procesa likuma 74.pants paredz, ka viens no iemesliem, kuru dēļ administratīvais akts ir spēkā neesošs, ir tas, ka šo aktu ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga, un likums paredz šā jautājuma galīgu noskaidrošanu administratīvā procesa ietvaros. Administratīvajā procesā ir tikuši konstatēti iestādes *ultra vires* pieņemti lēmumi, piemēram, Augstākās izglītības padomes ārpus kompetences izdots lēmums par profesoru padomes lēmuma atcelšanu (*Senāta 2018.gada 22.marta spriedums lietā Nr. SKA-234/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0322.A420497212.2.S)*), pašvaldības domes lēmums par ūdens lietošanas servitūta noteikšanu nekustamajam īpašumam (*Senāta 2013.gada 26.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-167/2013 (A420613610)*) un pašvaldības domes lēmums par ceļa servitūta noteikšanu (*Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 19.maija spriedums lietā Nr. A42607507*).

Senāts norāda, ka tiesību akta forma nav maznozīmīgs apstāklis iepretim tiesību aktā ietvertā *regulējuma* būtībai. Piemēram, individuāla gadījuma noregulējums apzināti var tikt ietverts likumā, kam seko attiecīga šā tiesību akta tiesiskuma kontrole Satversmes tiesā. Tā tas ir ar likumiem, ar kuriem

tiek atsavināti nekustamie īpašumi sabiedrības vajadzībām. Arī Ministru kabineta noteikumos var būt ietverts individuālu tiesisko attiecību noregulējums: Ministru kabineta 2002.gada 15.janvāra noteikumu Nr. 27 „Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādus mehāniskus šķēršļus" 2.3.apakšpunkts kopsakarā ar noteikumu 2.pielikumu nosaka konkrētas personas, uz kuru būvētajām hidroelektrostacijām neattieksies ar noteikumiem paredzētais aizliegums būvēt hidroelektrostacijas. Nav šaubu, ka jautājumu par šādu Ministru kabineta noteikumu tiesiskumu būtu jāizskata Satversmes tiesai. Būtu grūti iedomāties, ka administratīvā procesa kārtībā varētu skatīt pieteikumu par šādu Ministru kabineta noteikumu tiesiskumu tikai tādēļ, ka būtībā tiek noregulētas individuālas tiesiskās attiecības.

Tātad, ja savu kompetenci ir atzinusi Satversmes tiesa, nebūtu pieļaujams, ka administratīvā tiesa veido paralēlas tiesvedības, vienlaikus šādu Satversmes tiesas jau vērtētu iestāžu lēmumu tiesiskumu vērtējot vēlreiz. Lēmuma izdošana *ultra vires* ir tāds lēmuma prettiesiskuma cēlonis, kas ir primārs, salīdzinot ar lēmuma tiesiskumu pēc satura (pēc būtības), un vērtēšana pēc satura acīmredzami atkrīt, ja Satversmes tiesa ir atzinusi lēmumu par spēkā neesošu. Tādēļ ir pareizi un pamatoti, ka Satversmes tiesa *vienīgā* vērtē tiesību aktus, kuri pēc to formas ir pakļauti šīs tiesas kontrolei.

[6] Pieteicējs tiesā ir vērsies nevis ar prasījumu atcelt vai atzīt par spēkā neesošu ministra rīkojumu, bet gan ar prasījumu par ministra rīkojuma radīto mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu. Tātad šajā lietā ir jāatbild uz jautājumu, kādā procesā būtu izskatāms strīds par šāda *ultra vires* pieņemta un tādēļ par spēkā neesošu atzīta lēmuma radīto mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

[7] Ja administratīvā procesa kārtībā kāds administratīvais akts (vai faktiskā rīcība) būtu atzīts par spēkā neesošu vai atcelts tā iemesla dēļ, ka tas ir bijis izdots ārpus kompetences, tad administratīvā procesa kārtībā būtu izskatāms arī jautājums par tādu mantisko zaudējumu vai nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, kas ticis nodarīts ar šādu *ultra vires* izdotu administratīvo aktu. To apstiprina arī prakse. Piemēram, lietā Nr. A420517411 par prettiesisku tika atzīta bāriņtiesas rīcība, un, norādot uz rīcības *ultra vires* raksturu, noteikts mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums pieteicējam.

Tāpat šaubas par administratīvās tiesas kompetenci izskatīt mantisko zaudējumu vai nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījumu nerodas arī gadījumā, kad administratīvā procesa kārtībā būtu atzīts par prettiesisku tāds lēmums, ar ko nepieļaujamā – administratīvā akta – formā būtu izlemti privāttiesiski jautājumi. Nav saskatāms pamatojums prasījuma par mantisko zaudējumu vai nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nodošanai vispārējai tiesai izlemšanai civilprocesa kārtībā, piemēram, gadījumā, kad iestāde uz civiltiesisku attiecību pamata radušos parādu būtu pieprasījusi atdot ar administratīvo aktu, un tieši tādēļ šāda atprasīšana būtu atzīta par spēkā neesošu ar administratīvās tiesas spriedumu. Tieši tas, ka neadekvāti tikusi izmantota publiskā vara, būtu pamats arī mantisko zaudējumu vai nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai administratīvā procesa kārtībā un dabiski atbilstu administratīvās tiesas jurisdikcijai.

Izskatāmajā gadījumā ar ministra rīkojumu *noregulētais jautājums* pats par sevi vispārīgi ietilpst administratīvās tiesas kompetencē, proti, ministra rīkojums līdz ar pašvaldības domes individuāla rakstura lēmuma apturēšanu ir noteicis individuālas tiesiskās attiecības starp deputātu un pašvaldības domi. Ja šo rīkojumu pielīdzinātu administratīvajam aktam, skatoties tikai pēc šīs pazīmes, tad būtu jāatzīst, ka arī prasījums par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu būtu izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Taču, kā jau norādīts iepriekš, šā ministra rīkojuma kontrole ir notikusi Satversmes tiesā, ievērojot nepieciešamību kontrolēt ministra pilnvaru izmantošanu tieši ministra rīkojuma formā. Tikai tādēļ vien, ka izskatāmajā gadījumā ar *ultra vires* izdotu lēmumu pēc būtības ir risināts administratīvo tiesību jomā ietilpstošs jautājums, nav saskatāms pamats meklēt principiāli atšķirīgu risinājumu kompetenču nošķiršanai, salīdzinot ar to risinājumu, kas tiek izmantots, kad nepieļaujamā – administratīvā akta – formā tiek izlemti privāttiesiski jautājumi.

[8] Lai noteiktu, kurā procesā būtu izskatāms prasījums par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējumu atlīdzinājumu, par izšķirošu būtu uzskatāms tas, kura tiesa ir bijusi kompetenta konstatēt un novērst šā lēmuma prettiesiskumu. Šāds princips izriet no mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījuma subsidiārā rakstura.

Kā zināms, administratīvā procesa kārtībā tiek izskatīti tikai tādi mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījumi, kuri izriet no administratīvā akta vai faktiskās rīcības (Administratīvā procesa likuma 92.pants, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmā daļa) vai arī speciāli ar likumu nodoti izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā (piemēram, Krimināprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma 23.pants). Savukārt prasījums par tādu mantisko zaudējumu vai nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, kas nodarīts ar tiesību aktu, kura tiesiskumu pārbauda Satversmes tiesa, vispārīgi nav pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā, bet atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam varētu tikt izskatīts vispārējā – civilprocesa – kārtībā (piemēram, *Senāta 2017.gada 5.oktobra spriedums lietā Nr. SKC?239/2017*).

Šajā gadījumā ministra rīkojuma prettiesiskums, kas arī ir tiešais pamats pieteicēja prasījumam par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, slēpjas tajā jomā, kurā savu kompetenci atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16.panta 5.punktam īstenoja Satversmes tiesa. Pat ja ar ministra rīkojumu ir apturēts tāds pašvaldības domes lēmums, kura tiesiskums būtu pārbaudāms administratīvā procesa kārtībā, jāuzsver, ka pieteicēja pieteiktais mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījums nav saistīts ar tādu apstākļu pārbaudi, kas pēc būtības noregulēti šajā domes lēmumā. Vērtējot mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījumu pēc būtības, tiesas kontrolei nemaz nebūs jāietiecas tajā jomā, kuras tiesiskuma kontrole, kā atzina Satversmes tiesa, vispārīgi notiek administratīvā procesa kārtībā (proti, deputāta publisko subjektīvo tiesību ievērošana komiteju sadalījumā). Respektīvi, jautājums, vai ministra rīkojums, kas apturēja pašvaldības domes lēmuma darbību, pareizi noregulēja individuāla pašvaldības domes deputāta publiski tiesisko statusu un no tā izrietošās tiesības, nemaz netiktu skarts, vērtējot deputāta tiesības uz mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu saistībā ar ministra rīkojumu.

Tātad: ja mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījums tiktu skatīts administratīvā procesa kārtībā, tiesa atlīdzinājumu piešķirtu par tādu ministra lēmuma prettiesiskuma aspektu, kurš nemaz nav pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā, bet kas ir pakļauts Satversmes tiesai. Tas būtībā nonāktu pretrunā ar mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījuma subsidiāro raksturu, kas attiecībā uz administratīvo tiesu skaidri noteikts likumā (Administratīvā procesa likuma 92.pants).

Ievērojot visu iepriekš minēto, nav pamata secināt, ka par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu būtu jālemj administratīvajai tiesai, kuras kompetence kā speciālā iepretim vispārējai ir norādīta Administratīvā procesa likumā. Līdz ar to pieteicēja prasījums par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu ir vispārējo tiesu kompetencē, jo atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam to kompetencē ir izskatīt vispārīgus mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījumus.

[9] Līdz ar to nav nozīmes pieteicēja argumentam par to, ka ministra rīkojums nav uzskatāms par iestādes iekšēju lēmumu. Neatkarīgi no ministra rīkojuma tiesiskās dabas tā tiesiskuma izvērtēšana ir Satversmes tiesas kompetencē.

Tāpat ir noraidāms pieteicēja arguments, ka strīda pakļautība administratīvajām tiesām izriet no tā, ka pašvaldības domes deputātam viņa subjektīvo publisko tiesību aizskāruma gadījumā ir jānodrošina tiesības vērsties tiesā. Tas vien, ka ir jāpastāv aizskarto tiesību aizsardzības mehānismam,

vēl nenozīmē, ka šāds mehānisms noteikti ir pieteikuma iesniegšana administratīvajai tiesai. Tā kā pieteicējs var vērsties tiesā civilprocesuālā kārtībā, viņa aizskarto tiesību aizsardzības mehānisms pastāv.

[10] Rezumējot minēto, secināms, ka blakus sūdzība ir noraidāma, jo nav pamata pārsūdzētā Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmuma atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2018.gada 19.oktobra lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

A. Kovaļevska	Dz. Amerika	A. Guļāns
V. Kakste	V. Krūmiņa	D. Mita
V. Poķis	N. Salenieks	L. Slica
I. Višķere	R. Vīduša	